

GAZETA SAMBORSKA

dwutygodnik, poświęcony sprawom miasta i obwodu.

Wychodzi l. i 15. każdego miesiąca.

Przedpłata miejscowa: i zamiejsc.

rocznie 3 zł. — ct.
półrocznie 1 „ 50 „
kwartalnie — „ 75 „

Przedpłata całoroczna

dla Szan. Zarządów Kółek roln., pp.
Nauczycieli szkół ludowych jakoteż Zarządów innych instytucji humanitarnych wynosi tylko 1 zł. 50 ct.
Numer pojedynczy 13 centów.

Przedpłate przyjmują

Administracja „Gazety Samb. rskiej“,
oraz wszystkie urzędy pocztowe
w Galicyi.

Ogłoszenia

przyjmuje się po 4 ct.
od wiersza drobnym drukiem; w rubryce
„Nadesłane“ po 15 ct. od wiersza.
Rękopisów nie zwraca się.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA w domu własnym na Blichu, l. 1. (obok Sądu obwod.)

Pod rozwagę naszych ziemian.

W październiku z. r. wystosował komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie odezwę do wszystkich prezydów i wydziałów towarzystw roln. okręgowych, w której przedstawiając naprzód smutne i przykre położenie ekonomiczne kraju podał następnie środki zaradcze przeciw groźnemu stanowi gospodarstwa rolnego i wykazał w końcu, że jeżeli stan taki jeszcze i nadal przeciągać się będzie — ruina i upadek rolnictwa w kraju naszym niechybnie zbliżyć się musi.

Ile prawdy mieści się w ostatnim zdaniu, każdy z rolników i ziemian nauczony własnym i przykrem doświadczeniem lat ostatnich — aż zbyt dotkliwie to uczuwa, jednakże pomimo tego bolesnego doświadczenia wielu z nas nie okazuje się dość tklivymi na głos odezw i dość skłonny do ujęcia swej deski ratunkowej t. j. środków zaradczych, jakie nam najpierwsze rolnicze powagi w kraju a zresztą i nasz własny instynkt samozachowawczy do pilnego przestrzegania zalecają.

Wychodząc z przekonania i zapatrywania, że kwestya przez nas dziś poruszona — już w niedalekiej przyszłości zbliżyć się może do kryzysu, decydującego albo o pomyślnym zwrocie naszych stosunków ekonomicznych, albo też (czego nie daj Boże!) o ich zupełnym upadku, poczytujemy sobie za główny obowiązek zapoznania Szan. Czytelników naszego pisma z najgłówniejszymi ustępami owej odezw, przedewszystkiem zaś, ze zbawiennymi wskazówkami, jak mamy działać, abyśmy się od zgubnych następstw obecnej fatalnej sytuacji ochronić mogli.

Na samym wstępie odezw czytamy, że na Towarzystwie roln. ciąży obowiązek, jeżeli nie odwrócenia, to przynajmniej złagodzenia zgubnych następstw obecnego stanu rzeczy i wiedząc otóż że usiłowania odosobnione, choćby ludzi najzdolniejszych a nawet rozporządzających potężnymi wpływami, wobec tak deprymujących koniunktur jak obecne, muszą się okazać bezskutecznymi, przeto przeciw złemu działać mogą pomyślnie i

skutecznie tylko zjednoczone usiłowanie ogółu. Ten ogół reprezentują Towarzystwa roln., ich tedy zadaniem jest ściśle zjednoczonymi i trafnie obmyślanymi usiłowaniem chronić produkcję krajową i stan rolniczy od groźącego ostatecznego upadku. Po przeprowadzeniu decentralizacji, jakoteż po wystaraniu się o obfite subwencje na podniesienie hodowli i na inne gałęzie kultury, ułatwioną została pożyteczna działalność Towarzystwa krak. rolniczego, jednakże niestety, pomimo tych sukcesów w przeważnej liczbie okręgów roln. nie widać takiego rozwoju, jakiby powinien zgadzać się z intencją wydziałów okręgowych. Nie posądzając nikogo o brak dobrej woli, komitet zauważył, że najważniejszym powodem słabnięcia czynności Towarzystw okręg. jest brak łączności, brak poczucia z komitetem, który nie znając potrzeb i żądań Towarzystw okręg. nie może akcyi ich popierać tak jakby należało. Zaradzić złemu może tylko udzielanie kom. wiadomości o powziętych uchwałach, podobnie jak komitet umieszcza w dziennikach sprawozdania z każdego posiedzenia. Oprócz zbliżenia się do komitetu byłoby niemniej pożądaniem *ściśnienie węzłów dobrego sąsiedztwa między okręgami przez zapraszanie i wzajemne wysyłanie delegatów na posiedzenia Wydziałów i na zebrania ogólne. Liczba członków w stowarzyszeniu daje miarę skuteczności jego działania; należałoby zatem starać się jak najsilniej, aby każdemu okręgowi ciągle ich przybywało.* Wobec szeregu w niektórych okręgach (jak n. p. u nas Staremiasto i Turka) liczby właśc. większych obszarów, zwrócić należy uwagę na duchowieństwo, dzierżawców, oficyalistów mieszczań rolników, a szczególnie na włościan, których udział w pracy wspólnej około dobra rolnictwa tak wielce jest pożądanym. Komitet uprasza w końcu, aby prezydya i wydziały zechciały rozważyć podane środki zaradcze zapewniając, że ze swej strony uczyni wszystko, by ułatwić, i skutecznie poprzeć spełnienie wspólnego obowiązku. *Różno trzeba się wziąć do dzieła, bo czas drogi, a bieda się wzmacnia.* Czem później weźmiemy się do obrony, tem cięższą będzie walka Komitet wyraża na ostatku nadzieję, że

uroczysty dzień obchoda półwiekowej działalności Towarzystwa, który niebawem nastąpi, będzie oraz dniem radości z powodu zjednoczenia sił i silnie tętniącego życia we wszystkich okręgach rolniczych. Odezwę tę podpisali Fr. Mycielski jako prezes, St. Homolaes i Dr. Milewski jako wiceprezesowie. Tak oto zapatruje się na obecną sytuację i na na kwestyę podniesienia naszego rolnictwa komitet Krak. Towarzystwa a czy słusznie, czy racjonalnie?, niechaj dopiewa to sobie w duszy każdy zamienin nasz, któremu ojczysta ziemia i mowa jest miła, a któremu nawet i zimny grób w tej ojczystej ziemi cieplejszym i przyjemniejszym będzie, niżli na obcej.

Ludność żydowska

na obszarze b. Rzeczypospolitej polskiej.

Cenne i wzorowo redagowane czasopismo: „Przegląd Wszechpolski“ przekształcony z „Przeglądu emigracyjnego“, umieściło w łamach 1-go numeru, w grudniu z. r., niezwykle interesujący artykuł pióra p. Komornickiego p. t. „Ogół ludności polskiej“ opracowany starannie i gruntownie na podstawie najnowszych podręczników statystycznych, z którego to artykułu nader ciekawy ustęp, odnoszący się do ludności żydowskiej, pozwalamy sobie tutaj przytoczyć w całości, aby szan. Czytelników naszych zachęcić w ten sposób do zaznajomienia się z całym wspomnianym artykułem czasopisma, które na poparcie ze strony wszystkich ziomeków jak najrzetelniej sobie zasługuje.

„Żydzi z cyfrą przeszło 4.400.000 głów, wysuwają się na obszarze 3 mocarstw zaborowych po ludności polskiej i ruskiej na trzecie miejsce; wzięwszy przeto na uwagę, że ogół ludności żydowskiej na całym świecie nie dochodzi dziś jeszcze do 9. milionów, powyższa cyfra tem większego nabrać musi znaczenia, ile że powiada nam, iż nie mniej, nie więcej, tylko że większa połowa wszystkich żydów skupiła się na ziemiach b. Rzeczypospolitej, i że żydzi stanowią tutaj 1/8 część ludności. Całe państwo niemieckie liczy ich pół miliona, Francya tylko 30.000. Żydzi na ziemiach polskich, tylko w Galicyi i to w ostatnich czasach, jak mówiliśmy, zaczęli się przy spisach zapisywać w rubryce języka polskiego, w Prusach z wyjątkiem 1.800, reszta zapisuje się do Niemców. W Rosyi wreszcie, w zabranych prowincjach, dziś już noszą oni na sobie więcej cech moskiewskich żydów i pomimo ucisku bardziej sprzyjają rządowi, niż miejscowemu żywiolowi.

Walka o byt.

(Przedruk z czasopisma „Ekonomista Narodowy“ z dnia 20go grudnia 1894.

(Dokończenie.)

Ze wszystkich naszych konkurentów dadzą się nam zapewne odczuć najwięcej nasi bracia Czesi, należy bowiem do wymienionego towarzystwa dla wywozu już dzisiaj — oprócz producentów rolniczych — około 200 fabryk. Wobec tego powinnyby się zespolić wszelkie siły kraju naszego, — ale czyż jest to możliwem? Niestety nie! Kółka rolnicze przedstawiają broniący się przed lichwą żydowską lud chrześcijański, a agencye „Ekon. Narod.“ mają za zadanie, handel nasz skierować na drogę postępu i łączności, która jednak pociąga za sobą konieczne liczebne zmniejszenie pośredników, co znowu dotyka najwięcej naszych, z pośrednictwa przeważnie żyjących, współobywateli żydowskich.

Czy lud chrześcijański podola tej podwójnej walce z konkurencją zewnętrzną i z żydowstwem, okaże przyszłość; przypuszczać jednak należy, że następstwem walki konkurencyjnej pomiędzy żydami i chrześcijaninami w kraju będzie, oswobodzenie ludu chrześcijańskiego przed zagładą przybyszów, któ-

rzy dotychczas nie potrafili wpoić w siebie poczucia polsko-ruskiego narodu, a mnożąc się na podstawie starożytnej ich kultury prawie dwa razy więcej od reszty mieszkańców, przedstawiają rzeczywiste niebezpieczeństwo dla polsko-ruskiej narodowości.

Walka konkurencyjna pomiędzy chrześcijanami a żydami w Galicyi jest więc walką o byt polsko-ruskiego narodu, a o ile następstwem jej będzie kulturowy postęp galicyjskich żydów starozakonnych, będzie ona walką cywilizacyjną.

W tej sprawie i pod tym samym tytułem rozeszło się w listopadzie r. 1895 w ściślejsze kółko obszerniejsze opracowanie, które u osób stojących po zatem kółkiem wywołało fałszywe mniemanie, że „Ekonomista Narodowy“ stanął z rokiem 1894 w szereg pism antysemitycznych. Przeczyli oni jednak, że „Ekon. Narodowy“ był w r. 1894 zwolennikiem tylko żydów postępowych, a przeciwnikiem żydów starozakonnych, wychodząc z tego zapatrywania, że jakkolwiek żydzi postępowi potrafią nam wyrządzić krzywdę, to nagrodzoną zostanie przynajmniej obopólnym postępem oświaty, podczas gdy stosunkowo nierówny przyrost żydów — jako wynik zachowawczego postępowania naszych starozakonnych, doprowadziłby z czasem musiał do usunięcia nas z

ziemi ojczystej. — Tyle we własnej naszej obronie a teraz przechodząc do środków zaradczych, to mamy ich na razie dwa, których użyć powinniśmy, mianowicie:

Chcąc zapobiedz temu, aby pierwszy lepszy kogut z poza kraju zapiał nam cenę targową, należy się starać o założenie hal targowych po większych miastach kraju. Z myślą tą noszą się w magistracie krakowskim od siedmiu lat, ale dotąd nie ma pewności, czy się skupi tyłu producentów krajowych, ażeby halom tym zabezpieczyć dostateczną ilość artykułów, i tak sprawa ta dotąd nie wykracza poza fazę myśli. Zadaniem naszego pisma właśnie jest między innymi myśl tę rozwinąć, do czego potrzebne jest przedewszystkiem skupienie się rolników. Uda się nam to, w takim razie i nasi przemysłowcy i rękodzielnicy uwierzą w lepszą przyszłość. Posłużą się oni wtedy chętnie agencjami „Ekon. Narodowego“ w których ręku będzie skupiona podaż przemysłu krajowego akuratnie tak, jak Towarzystwo praskie swoją olbrzymią podaż skupia w rękach swoich agentów. Takiemu skupieniu ulegną chrześcijańscy kupcy chętnie, a żydowski z pojętego interesu; z takim skupieniem rachować się w końcu będzie musiała i podaż zagraniczna.

Sądzymy, że tych kilka uwag wystarczy do zro-

